

8. STRATEŠKA KONFERENCA ELEKTRO-DISTRIBUCIJE

ZAGOTAVLJANJE KIBERNETSKE VARNOSTI – DELUJOČI VOC

GORAZD ROLIH, MAG.

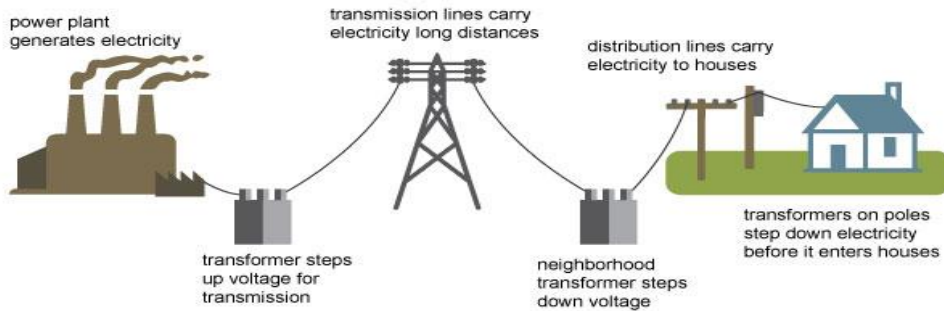
NOVA GORICA, 3 APRIL 2024

VISOKO KRITIČNI SEKTORJI

Sektor	Podsektor	Vrsta subjekta
1. Energija	(a) elektrika	— elektroenergetska podjetja , kot so opredeljena v členu 2, točka 57, Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾ , ki opravljajo dejavnosti „dobave“, kot je opredeljena v členu 2, točka 12, navedene direktive
		— operaterji distribucijskega sistema , kot so opredeljeni v členu 2, točka 29, Direktive (EU) 2019/944
		— operaterji prenosnega sistema , kot so opredeljeni v členu 2, točka 35, Direktive (EU) 2019/944
		— proizvajalci , kot so opredeljeni v členu 2, točka 38, Direktive (EU) 2019/944
		—imenovani operaterji trga električne energije, kot so opredeljeni v členu 2, točka 8, Uredbe (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾
		—udeleženci na trgu, kot so opredeljeni v členu 2, točka 25, Uredbe (EU) 2019/943, ki opravljajo storitve agregiranja, prilagajanja odjema ali shranjevanja energije, kot so opredeljeni v členu 2, točke 18, 20 in 59, Direktive (EU) 2019/944
		—upravljavci polnilnega mesta, odgovorni za upravljanje in delovanje polnilnega mesta, ki končnim uporabnikom zagotavlja storitev polnjenja, tudi v imenu in za račun ponudnika mobilnostnih storitev

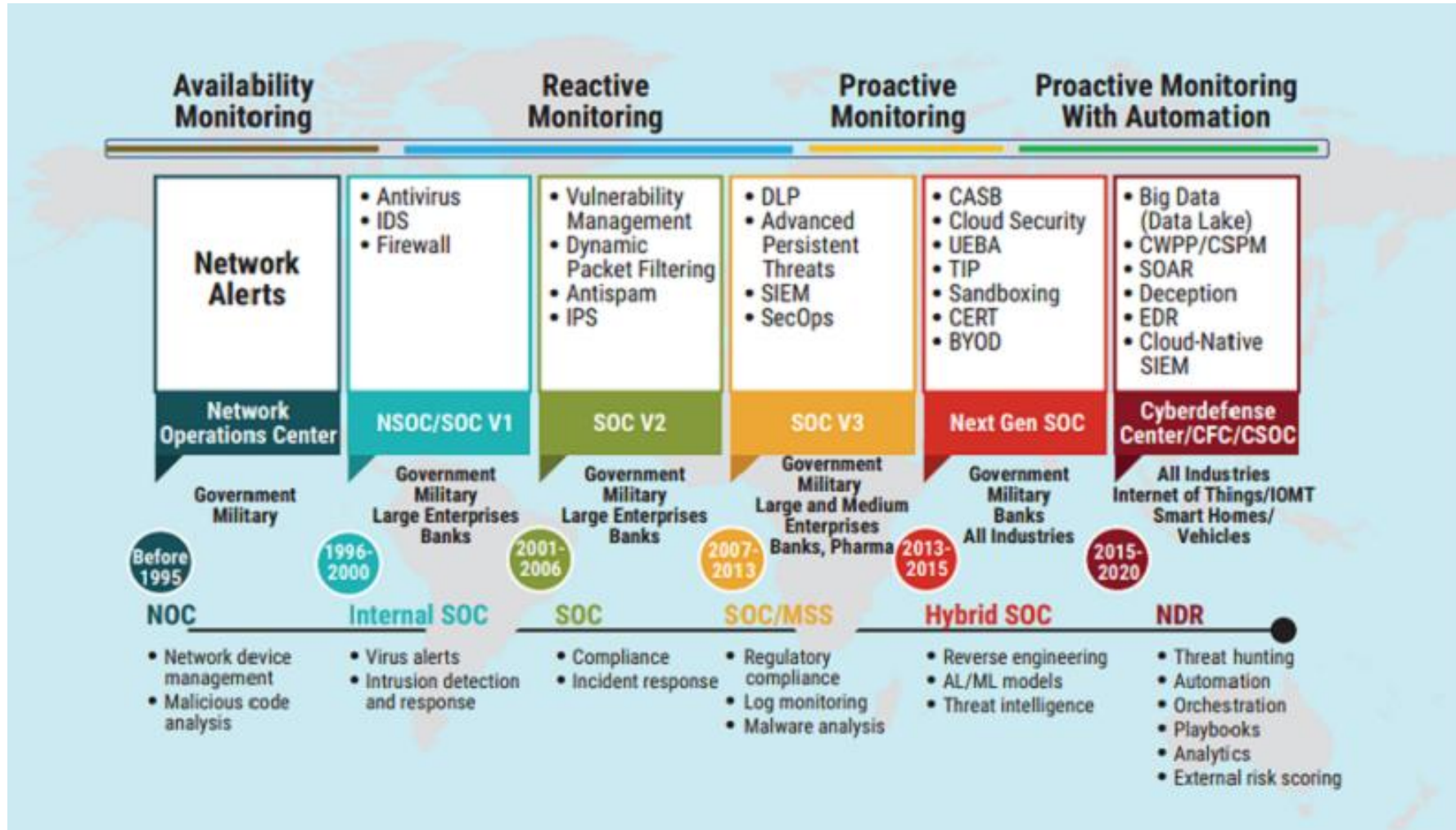
Electricity generation, transmission, and distribution

Tveganja – kritična infrastruktura

- **Napadi z zlonamerno programsko opremo (fišing, ranljivosti, ransomware, kraja poverilnic, vdori, kraja podatkov)**
 - 25-odstotni letni porast ranljivosti (Skybox Security, 2023)
 - Ransomware prizadel 66 % anketirancev (Sophos, 2023)
 - Kiber-kriminal 2022 - 8,4BIO\$, 2027 - 23BIO\$, [300%] (techtarget.com, 2023)
- **Napadi na industrijske nadzorne sisteme OT, SCADA**
 - V zadnjih treh letih so kibernetiski incidenti OT presegli skupno število poročano od let 1991 do 2000, od tega 39 % sektor energije (helpnetsecurity.com, 2023)
- **Napadi onemogočanja storitve (DoS) ali distribuiranega onemogočanja storitve (DDoS)**
 - Aktualno, napadi na spletne strani: Urad predsednice RS, RTV, Policija, HSE, Telekom Slovenije, Delo, Fraport, Krka, gov.si, Banka Slovenije ...

Varnostno-operativni center - evolucija

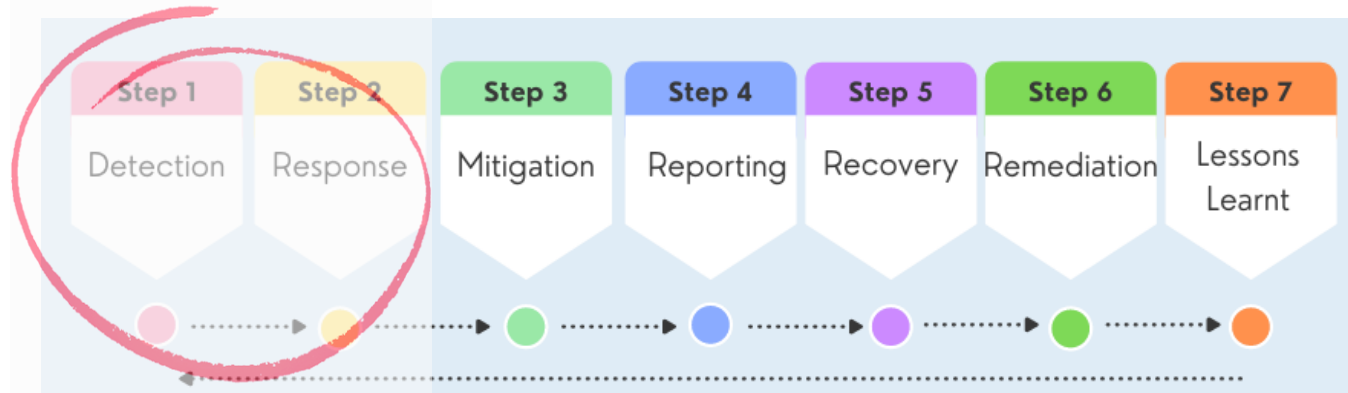
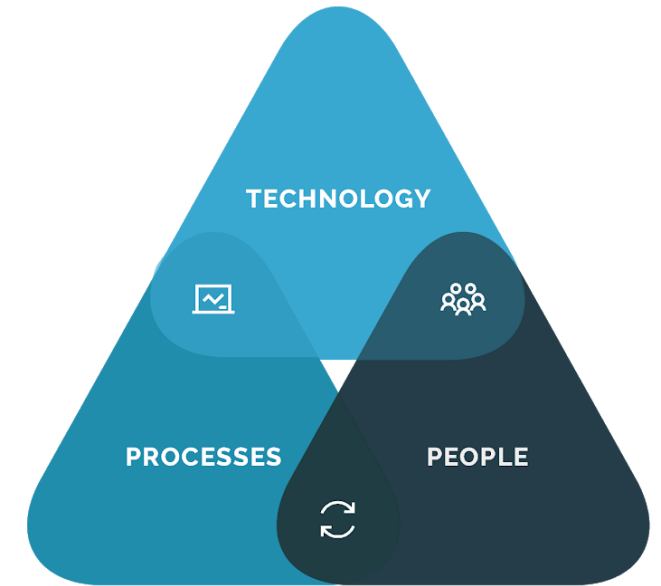
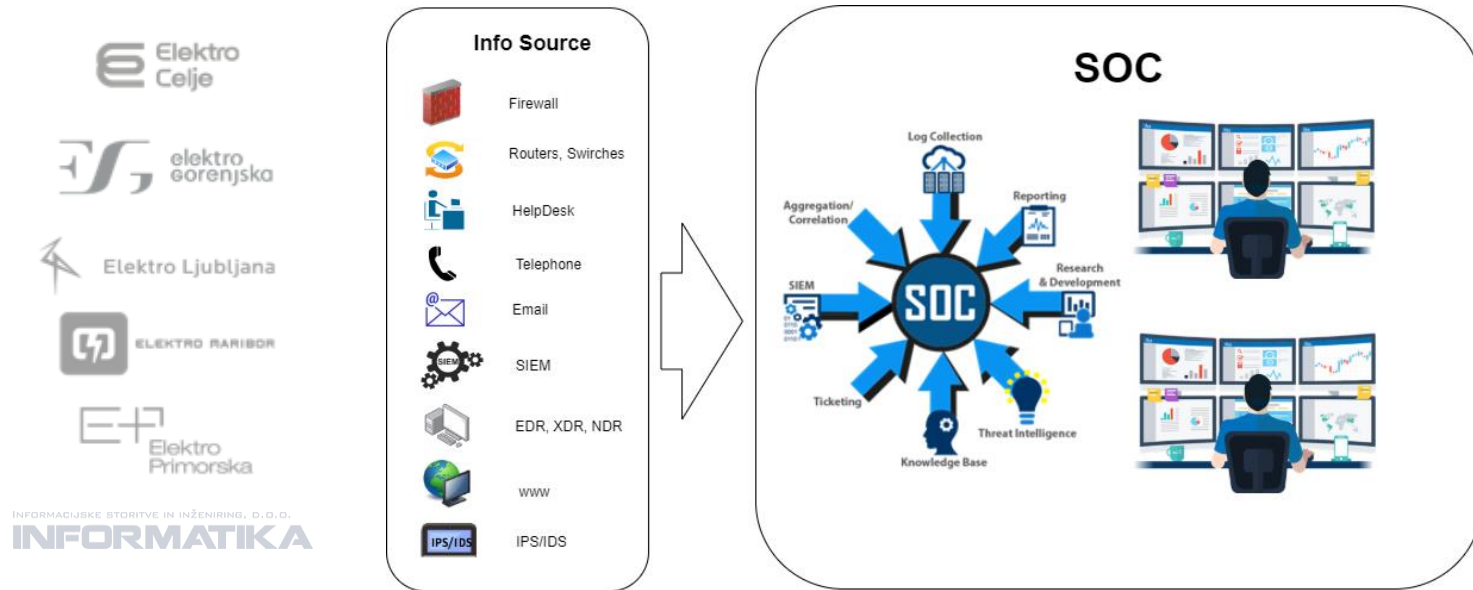
Vir: isaca.org

Varnostno-operativni center - naloge

- VOC spremlja in varuje sredstva organizacije (intelektualna lastnina, zaupni podatki, poslovni sistemi in ugled blagovne znamke) pred kibernetскими grožnjami
- VOC so oči in ušesa organizacije, ki sprožajo alarme ob sumljivih ali nenormalnih dogodkih v kibernetickem prostoru ter omogočajo hitro odzivanje za zmanjšanje vpliva na organizacijo

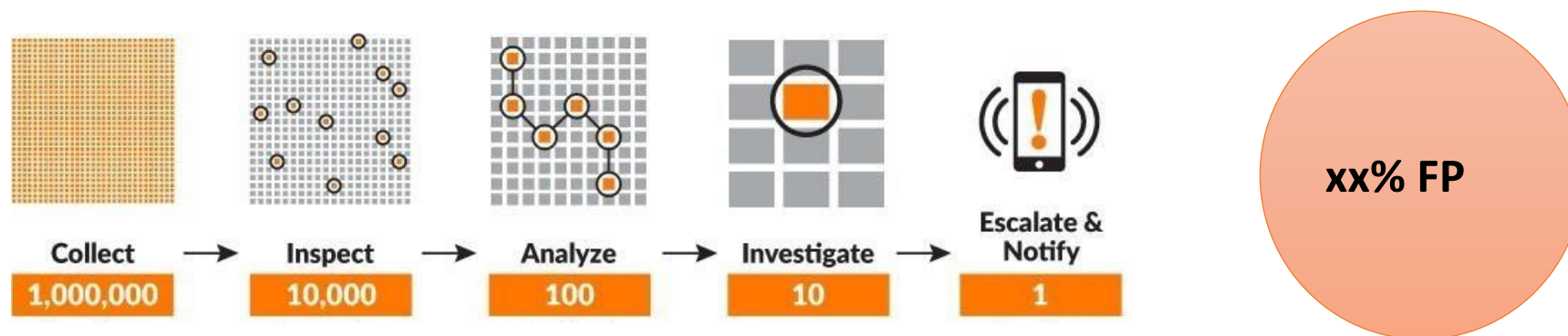

Varnostno-operativni center - CyOps

Varnostno-operativni center – analiza incidentov

Št. Dogodkov (letno)	Št. kibernetiski dogodki	Št. potencialnih incidentov
XXXXXXXX	XXX	X

e IOC Detected
Indexed by Search for Password Files using Select-String

Payload Information

utf hex base64

Wrap Text

```
<13>Aug 26 17:54:02 MyComputer AgentDevice=WindowsLog AgentLogFile=Microsoft-Windows-Sysmon/Ope
PluginVersion=WC.MSEVEN6.10.0.0.121 Source=Microsoft-Windows-Sysmon Computer=
OriginatingComputer=172.16. User=SYSTEM Domain=NT AUTHORITY EventID=11 EventIDCo
Event Type=4 EventCategory=11 RecordNumber=144646 TimeGenerated=1598464404
TimeWritten=1598464404 Level=Informational Keywords=0 Task=SysmonTask-SYSMON_FILE_CREAT
Opcode=Info Message=File created: RuleName: Downloads UtcTime: 2020-08-26 17:53:24.622 Proces
{73bf0000-0000-0000-0000-000000000000} ProcessId: 7004 Image: C:\Windows\Explorer.EXE
C:\Users\Administrator\Downloads\sss.exe CreationUtcTime: 2020-08-26 17:53:24.560
```

Request Headers

[view source](#)

Accept: application/json

Accept-Encoding: gzip, deflate, sdch

Accept-Language: en-US,en;q=0.8

Authorization: Bearer 3836e08e56304d6898aa1f48d06f44213cdac94f

Connection: keep-alive

Cookie: idpSAMLSessionID=4fde12f572cf4a1156ac34f6e61ac509; idpSAMLAuthToken=
_cfb505b8cbf4dba021155808ae21a9a23119cad968; PHPSESSID=31ba4ffff55c17211666
ffa519ff42b6; web_token=a6b1f5e0e9a2336cd3ec6d4662ae581f6db73b6f6b136f003d7
75ef018ca5129b596070a348aebd95e12d7c50fdaa24c2e316b9a3dcf0c1c405a7c20abe379
5b; spSAMLAuthToken=_e650786dae40cab9608df94e0dabf1f9034d35eeb1; laravel_se
ssion=eyJpdiI6Ilp3bGRJN2J4QlNSU2ZWNUVV60XVG0UJj6XC9JQ2pwVWFnaiss3dXhln0Fcl3RiS
T0iLCJ2YXwx1ZSI6In15lhjhbHBhRfD6TTZBWRiR2FSSWmxS2thMDNsUlVkdDdKMEJQ01wvMlJp
SFd5a0hpZlBWSWZSbkhyZnZNT2FPR3FKc050TXpkb2RQMmtaRmF5VVVhZz09IiwibWFiIjoioDY
2NWJkMzU1ZGI3OGIxMGNiOTA2Y2ZkNWQ2NzgzYjdmNmI10WE5NWYwNDZiMzJhMmVhMmNjBjYzIyY2
ZhZWE0NSJ9

Host: sample.host.pa.dev

Referer: https://sample.host.pa.dev/rest/index.html

User-Agent: Mozilla/5.0 (Macintosh; Intel Mac OS X 10_9_4) AppleWebKit/537.
36 (KHTML, like Gecko) Chrome/38.0.2125.111 Safari/537.36

```
factory = kmldom.KmlFactory_GetFactory()
document = factory.CreateDocument()
```

```
for couchsurfer in COUCHSURFERS:
    social_capital_normalized = couchsurfer.social_capital()/normalization_val
    placemark = factory.CreatePlacemark()
    placemark.set_name(couchsurfer.id)
    coordinates = factory.CreateCoordinates()
    coordinates.add_latlngalt(couchsurfer.lat, couchsurfer.lng, 0)
    coordinates.add_latlngalt(couchsurfer.lat, couchsurfer.lng,
        social_capital_normalized)
    linestring = factory.CreateLineString()
    linestring.set_altitudemode(1) # Above sea level (absolute)
    linestring.set_tessellate(True)
    linestring.set_coordinates(coordinates)
    placemark.set_geometry(linestring)
    if social_capital_normalized < .333:
        placemark.set_styleurl('#Style1')
    elif social_capital_normalized < .666:
        placemark.set_styleurl('#Style2')
    else:
        placemark.set_styleurl('#Style3')
    document.add_feature(placemark)
kml = factory.CreateKml()
kml.set_feature(document)
print kmldom.SerializePretty(kml)
```

```
susel:~ # C
```

```
This is some
```

```
This is also
```

```
susel:~ # l
```

```
susel:~ # tail
```

```
Nov 5 19:47:40 susel dhcpcd[3022]: eth0: leased 192.168.198.128 for 1800 second
```

```
s
```

```
Nov 5 19:47:40 susel dhcpcd[3022]: eth0: adding IP address 192.168.198.128/24
```

```
Nov 5 19:47:40 susel dhcpcd[3022]: eth0: adding default route via 192.168.198.2
```

```
metric 0
```

```
Nov 5 19:47:40 susel ifup: eth0 device: Intel Corporation 82545EM Giga
```

```
bit Ethernet Controller (Copper) (rev 01)
```

```
Nov 5 19:47:40 susel SuSEfirewall2: SuSEfirewall2 not active
```

```
Nov 5 19:55:28 susel root: This is a log message
```

```
Nov 5 19:57:45 susel root[22392]: This is another log message.
```

```
Nov 5 19:58:12 susel syslog-ng[1320]: Log statistics; dropped='pipe(/dev/xconso
```

```
le)=0', dropped='pipe(/dev/tty10)=0', processed='center(queued)=991', processed=
```

```
'center(received)=536', processed='destination(messages)=506', processed='destin
```

```
ation(mailinfo)=2', processed='destination(mailwarn)=0', processed='destination(
```

```
localmessages)=117', processed='destination(newswerr)=0', processed='destination(
```

```
mailerr)=0', processed='destination(netmgm)=0', processed='destination(warn)=170
```

```
', processed='destination(console)=83', processed='destination(null)=10', proces
```

```
sed='destination(mail)=2', processed='destination(xconsole)=83', processed='dest
```

```
ination(firewall)=0', processed='destination(acpid)=18', processed='destination(
```

```
newscrit)=0', processed='destination(newsnotice)=0', processed='source(src)=536'
```

```
Nov 5 20:01:53 susel logger: This is some text.
```

```
Nov 5 20:01:53 susel logger: This is also some text.
```


VOC Informatika – QUO VADIS?

- Razvoj VOC
 - Zakonodaja, standardi dobre prakse (ZInfV, NOKI, NCCS, ISO, NIST ...)
 - Napredne, proaktivne zmogljivosti, orodja in metode (AI, ML, TI, TH, CTI, SOAR, UBA ...)
 - Projekti (nacionalni, Horizon, Digital Europe)
- Izgradnja CSIRT in VOC elektro-energetike
 - Konsolidacija virov in obstoječih zmogljivosti
 - Specifika energetike
 - Hitrejše zgodnje opozarjanje, opozorila, obvestila in deljenje informacij
 - Neposredna koordinacija in centralizirano obvladovanje tveganj in kolaboracija deležnikov energetike
 - Enotna vstopna točka, enoten protokol obveščanja, poročanja, enotna evidence
 - Skladnost z zakonodajo

INFORMATIKA d.o.o.
Vetrinjska ulica 2 | 2000 Maribor | Slovenia
T: +386 2 707 10 00
E-mail: info@informatika.si
www.informatika.si

GORAZD.ROLIH@INFORMATIKA.SI